

Milānas Pilsētu pārtikas politikas pakts

2015. gada 15. oktobris

Atzīstot to, ka pilsētām, kas uzņem vairāk nekā pusi pasaules iedzīvotāju skaita, ir svarīga loma ilgtspējīgu pārtikas sistēmu izstrādāšanā un veselīga uztura veicināšanā, un tāpēc, lai gan katra pilsēta ir atšķirīga, tās visas ir ekonomisko, politisko un kultūras inovāciju centri un pārvalda plašus publiskos resursus, infrastruktūru, investīcijas un pieredzi;

Atzīmējot, to ka esošās pārtikas sistēmas tiek apstrīdētas, lai nodrošinātu pastāvīgu un uzticamu piekļuvi atbilstoši, drošai, vietējai, daudzveidīgai, pamatotai, veselīgai un barojošai, bagātīgai pārtikai visiem, un to, ka uztura nodrošinātāju pilsētu uzdevums tiks pakļauts daudziem ierobežojumiem, ko rada, starp citu, nesabalansēta sadale un piekļuve, vides degradācija, resursu noplicināšanās un klimata pārmaiņas, neilgtspējīgi ražošanas un patēriņa modeļi un pārtikas zudumi un atkritumi;

Apzinoties to, ka paātrināta urbanizācija dziļi ietekmē mūsu pasauli ekonomiskajā, sociālajā un vides dimensijā, un tas rada nepieciešamību pārskatīt veidus, kādos pilsētas tiek nodrošinātas ar pārtiku un ūdeni, kā arī citām būtiskām precēm un pakalpojumiem;

Apzinoties to, ka bads un nepietiekams uzturs dažādos veidos pastāv visās pilsētās, radot lielu slodzi indivīdu veselībai un labklājībai un tādējādi izraisot lielas sociālās un ekonomiskās izmaksas gan atsevišķu saimniecību, gan rajona, pašvaldības un valsts līmenī;

Atzīstot to, ka ģimenes saimniecības un mazie pārtikas ražotāji (un it sevišķi pārtikas ražotājas sievietes daudzās valstīs) spēlē nozīmīgu lomu pilsētu un to teritoriju pabarošanā, palīdzot uzturēt elastīgas, taisnīgas un kultūrai atbilstošas pārtikas sistēmas, un ka pārtikas sistēmu un vērtības ķēžu pārorientēšana uz ilgtspējīgām diētām ir līdzeklis patērētāju atkalapvienošanai ar lauku un pilsētas ražotājiem;

Apzinoties to, ka pilsētas un piepilsētas lauksaimniecība piedāvā iespējas aizsargāt un integrēt bioloģisko daudzveidību pilsētas reģionu ainavās un pārtikas sistēmās, tādējādi veicinot pārtikas un uztura drošības, ekosistēmas pakalpojumu un cilvēku labklājības sinerģiju;

Apzinoties to, ka tā kā pārtikas politika ir cieši saistīta ar daudzām citām pilsētu problēmām un politiku, piemēram, nabadzības, veselības un sociālās aizsardzības, higiēnas un sanitārijas, zemes lietojuma plānošanas, transporta un tirdzniecības, enerģijas, izglītības jomā un sagatavotībā katastrofu situācijām, ir būtiski pieņemt tādu pieeju, kas ir mūsdienīga, starpdisciplināra un starpinstitucionāla;

Apzinoties to, ka pilsoniskā sabiedrība un privātais sektors spēlē nozīmīgu lomu pilsētu pabarošanā, pieredzes, inovāciju un kampaņu organizēšanā, lai nodrošinātu ilgtspējīgas pārtikas sistēmas un akūtās nepieciešamības virzīšanā pēc sociāli iekļaujošas, uz tiesībām pamatotas pieejas pilsētu pārtikas politikai;

Atceroties, ka pilsētas ir apņēmušās risināt klimata pārmaiņu jautājumus (piemēram, Meksikas klimata pakts, Vispasaules Mēru vienošanās un tādi reģionālie līgumi kā Pilsētu mēru pakts), atbalstīt stratēģijas un pasākumus Siltumnīcas gāzu izmešu samazināšanai un pilsētu pielāgošanai klimata pārmaiņu ietekmei uz pilsētu pārtikas sistēmām (piemēram, sekojošajā Pasaules Pilsētu forumā un gaidāmajā ANO Dabiskās vides III konferencē par mājokļu un ilgtspējīgas pilsētu attīstības jautājumiem) un veicināt bioloģiskās daudzveidības ilgtspējīgu pārvaldību ar pilsētas bioloģiskās daudzveidības iniciatīvu palīdzību Bioloģiskās daudzveidības konvencijas ietvaros;

Apzinoties to, ka pilsētas un to apkārtējās teritorijas aktīvi iesaistīsies tādu starptautisku procesu īstenošanā kā Ilgtspējīgi attīstības mērķi (SDG) un uzdevumi Attīstības plānam pēc 2015. gada; ka tās tiks iesaistītas sagaidāmajās pārrunās par ANO Pamata konvenciju par klimata pārmaiņām (COP21), kā arī dos ieguldījumu Nulles bada izaicinājumā, risinās ilgtspējīgas pilsētu diētas Otrajā starptautiskajā uztura konferencē, kā arī spēlēs svarīgu lomu Katastrofu riska mazināšanas koncepcijā laikā pēc 2015. gada;

Sapulcējoties Milānā sakarā ar Milānas izstādi *Planētas pabarošana, dzīvības enerģija*, mēs apliecinām:

PARAKSTOT PILSĒTU PĀRTIKAS POLITIKAS PAKTU, MĒS, MĒRI UN PAŠVALDĪBU PĀRSTĀVJI, IZSAKĀM ŠĀDU APŅEMŠANOS

1. Mēs strādāsim, lai izstrādātu tādas ilgtspējīgas pārtikas sistēmas, kas ir iekļaujošas, elastīgas, drošas un daudzveidīgas, nodrošina veselīgu un pieejamu pārtiku visiem cilvēkiem uz cilvēktiesībām pamatotā struktūrā, samazina atkritumus un saglabā bioloģisko daudzveidību, vienlaikus pielāgojoties klimata pārmaiņu ietekmei un mazinot to;
2. Mēs atbalstīsim koordināciju starp departamentiem un sektoriem pašvaldību un kopienu līmenī, strādāsim pie pārtikas politikas apsvērumu integrēšanas sociālajā, ekonomiskajā un kultūras politikā, programmās un iniciatīvās, tai skaitā, piemēram, par pārtikas apgādi un sadali, sociālo aizsardzību, uzturu, taisnīgumu, pārtikas ražošanu, izglītību, pārtikas drošību un atkritumu samazināšanu;
3. Mēs centīsimies panākt saskaņotību starp pašvaldību pārtikas politikām un programmām un attiecīgajām vietējām, valsts, reģionālajām un starptautiskajām politikām un procesiem;
4. Mēs darbosimies visos pārtikas sistēmas sektoros (ieskaitot blakus jomu iestādes, tehniskās un akadēmiskās organizācijas, pilsonisko sabiedrību, mazā mēroga ražotājus un privāto sektoru) visu ar pārtiku saistīto politiku, programmu un iniciatīvu noformulēšanā, izpildē un izvērtēšanā;
5. Mēs pārskatīsim un mainīsim pastāvošās pilsētu politikas, plānus un noteikumus, lai atbalstītu taisnīgu, elastīgu un ilgtspējīgu pārtikas sistēmu izveidošanu;
6. Mēs izmantosim Pasākumu plānu kā sākuma punktu, no kura katra pilsēta var pievērsties savas pilsētas pārtikas sistēmas izstrādāšanai, un dalīsimies izstrādēs ar dalībniecēm pilsētām un pēc nepieciešamības ar vietējām valdībām un starptautiskiem dienestiem;
7. Mēs mudināsim pārējās pilsētas pievienoties mūsu pārtikas politikas pasākumiem.

Parakstīja:

(pilsētas vai pašvaldības pilnvarotā pārstāvja vārds)

Pārstāvēt (_____ pilsētu)

Datums:

Pilsētu pārtikas politikas pasākumu plāns

Ieteicamās darbības: nodrošināt un garantēt vidi efektīviem pasākumiem (pārvaldība)

- 1. Atvieglot sadarbību starp pilsētas dienestiem un departamentiem** un censties salāgot politikas un programmas, kas ietekmē pārtikas sistēmu, starp dažādiem sektoriem un administratīviem līmeņiem, pieņemto un virzot uz tiesībām pamatotu pieeju; izvēles iespēju skaitā var būt pastāvīga pilsētas personāla norīkošana, uzdevumu un procedūru pārskatīšana un resursu pārdalīšana.
- 2. Palielināt ieinteresēto pušu dalību** pilsētas līmenī ar politiskā dialoga palīdzību, ja nepieciešams, ieceļot pārtikas politikas konsultantu un/vai izstrādājot ieinteresēto personu platformu vai pārtikas padomi, kā arī paaugstinot izglītību un informētību.
- 3. Apzināt, kartēt un izvērtēt vietējās iniciatīvas** un pilsoniskās sabiedrības pārtikas kustības, lai transformētu labāko praksi attiecīgās programmās un politikās ar vietējo pētniecības vai akadēmisko institūtu atbalstu.
- 4. Izstrādāt vai pārskatīt pilsētu pārtikas politikas un plānus** un nodrošināt atbilstošo resursu piešķiršanu pilsētas administrācijas ietvaros ar pārtiku saistīto politiku un programmu vajadzībām; pārskatīt, harmonizēt un nostiprināt pašvaldību noteikumus, veidot stratēģiskas jaudas ilgtspējīgai, veselīgai un taisnīgai pārtikas sistēmai, sabalansējot pilsētu un lauku intereses.
- 5. Izstrādāt vai uzlabot daudzsektoru informācijas sistēmas** politikas izstrādei un pakļautībai, nodrošinot ar pilsētu pārtikas sistēmām saistīto datu, tai skaitā gan oficiālu datu apkopojumu, gan pilsoniskās sabiedrības un citu partneru radīto datu pieejamību, kvalitāti, kvantitāti, aptvērumu, pārvaldību un apmaiņu.
- 6. Izstrādāt katastrofu riska mazināšanas stratēģiju**, lai paaugstinātu pilsētu pārtikas sistēmu elastīgumu, ieskaitot tās pilsētas, ko visvairāk ietekmē klimata izmaiņas, ieilgušas krīzes un hroniska pārtikas nedrošība pilsētu un lauku apgabalos.

Ieteicamās darbības: ilgtspējīgas diētas un uzturs

- 7. Atbalstīt ilgtspējīgas diētas** (veselīgas, drošas, kultūrai atbilstošas, videi draudzīgas un pamatotas uz tiesībām) ar atbilstošas izglītības, veselības veicināšanas un komunikācijas programmu palīdzību, pievēršot īpašu uzmanību skolām, aprūpes centriem, tirgiem un plašsaziņas līdzekļiem.

8. **Pievērsties ar nepareizām diētām un aptaukošanos saistītu neinfekciozu slimību risināšanai**, pēc nepieciešamības pievēršot konkrētu uzmanību cukura, transtaukskābju, gaļas un piena produktu uzņemšanas samazināšanai un palielinot augļu, dārzeņu un nepārstrādātas pārtikas patēriņam.
9. **Izstrādāt ilgtspējīgus diētas norādījumus** patērētāju, pilsētas plānotāju (it sevišķi sabiedrības pārtikas apgādes plānotāju), pārtikas pakalpojumu sniedzēju, mazumtirgotāju, ražotāju un pārstrādātāju informēšanai un komunikācijas un apmācības kampaņu atbalstīšanai.
10. **Pielāgot standartus un noteikumus, lai nodrošinātu ilgtspējīgu diētu un droša dzeramā ūdens pieejamību** tādās valsts sektora iestādēs kā slimnīcas, veselības un bērnu aprūpes iestādes, darba vietas, universitātes, skolas, pārtikas un ēdināšanas dienesti, pašvaldību biroji un ieslodzījuma vietas, un iespējamā mērā arī privātā sektora mazumtirdzniecības un vairumtirdzniecības pārtikas sadalē un tirgos.
11. **Izmantot normatīvos un brīvprātīgos instrumentus**, lai atbalstītu ilgtspējīgas diētas, pēc nepieciešamas iesaistot privātos un valsts uzņēmumus, izmantojot mārketinga, publicitātes un marķēšanas politiku, ekonomiskos stimulēšanas vai bremsēšanas pasākumus, virzīt noteikumus par pārtikas un bezalkoholisko dzērienu mārketingu bērniem atbilstoši PVO rekomendācijām.
12. **Veicināt veselības un pārtikas sektora kopīgus pasākumus**, lai ieviestu integrētu, uz cilvēkiem orientētu veselīga dzīvesveida un sociālās iekļaušanas stratēģiju.
13. **Investēt vispārējā pieklūvē drošam dzeramajam ūdenim un atbilstoši sanitārijai, un apņemties to panākt**, nepieciešamības gadījumā ar pilsoniskās sabiedrības un dažādu partnerību dalību.

Ieteicamās darbības: sociālais un ekonomiskais taisnīgums

14. **Izmantot naudas un pārtikas pārvedumus** un citas sociālās aizsardzības sistēmu veidus (pārtikas bankas, mikrorajonu pārtikas virtuves, ārkārtas pārtikas glabātavas u.c.), lai nodrošinātu neaizsargātajām iedzīvotāju grupām pieeju veselīgai pārtikai, vienlaikus ņemot vērā konkrētos uzskatus, kultūru, tradīcijas, uztura paradumus un izvēles daudzveidīgās kopienās, kā cilvēka cieņas jautājumu un ar nolūku novērst turpmāku marginalizāciju.
15. **Pārorientēt skolu ēdināšanas programmas** un citus institucionālos pārtikas pakalpojumus, lai nodrošinātu veselīgu, vietējas un reģionālas izcelsmes, sezonāla rakstura pārtiku un ilgtspējīgu ražošanu.
16. **Atbalstīt visiem piedienīgu nodarbinātību**, tai skaitā taisnīgas ekonomiskās attiecības, taisnīgas algas un uzlabotus darba apstākļus

pārtikas un lauksaimniecības sektorā, nodrošinot pilnīgu sieviešu iekļaušanu.

- 17. Veicināt un atbalstīt sociālas un solidāras ekonomikas pasākumus,** pievēršot īpašu uzmanību tādām ar pārtiku saistītām aktivitātēm, kas atbalsta ilgtspējīgu iztikas nodrošināšanu marginalizētajām iedzīvotāju grupām dažādos pārtikas ķēdes līmeņos un atvieglo pieeju drošai un veselīgai pārtikai gan pilsētu, gan lauku apgabalos.
- 18. Popularizēt tādus tīklus un atbalstīt tādas fundamentālas aktivitātes** (kā mikrorajonu bērnudārzi, mikrorajonu pārtikas virtuves, sociālās rezerves u.c.), kas rada sociālo iekļaušanu un nodrošina pārtiku marginalizētajiem indivīdiem.
- 19. Popularizēt izglītību, apmācību un pētniecību ar individuālu iesaistīšanu** kā pamatelementus, lai stiprinātu vietējos pasākumus palielināt sociālo un ekonomisko taisnīgumu popularizētu uz tiesībām balstītu pieeju, mazinātu nabadzību un atvieglotu pieeju atbilstoši un barojoši pārtikai.

Ieteicamās darbības: pārtikas ražošana

- 20. Popularizēt un stiprināt pilsētas un piepilsētas pārtikas ražošanu un pārstrādi,** pamatojoties uz ilgtspējīgu pieeju, un integrēt pilsētas un piepilsētas lauksaimniecību pilsētas elastīguma plānos.
- 21. Censties panākt saskaņotību starp pilsētas un tuvējo lauku pārtikas ražošanu,** pārstrādi un sadali, koncentrējoties uz mazajiem ražotājiem un zemnieku saimniecībām, pievēršot īpašu uzmanību iespēju radīšanai sievietēm un jaunatnei.
- 22. Izmantot ekosistēmas metodes, lai vadītu holistisku un integrētu zemes izmantošanas plānošanu un pārvaldību** sadarbībā ar pilsētas un lauku iestādēm un citiem dabas resursu pārvaldītājiem, apvienojot ainaviskās iezīmes, piemēram, ar riska mazināšanas stratēģiju, lai bagātinātu agroekoloģiskās ražošanas, bioloģiskās daudzveidības un lauksaimniecības platību saglabāšanas, klimata izmaiņu pielāgošanas, tūrisma, atpūtas un citu ekosistēmas pakalpojumu iespējas.
- 23. Aizsargāt un garantēt drošu piekļuvi zemei un tās izmantošanu** ilgtspējīgai pārtikas ražošanai pilsētas un piepilsētas teritorijās, ieskaitot zemi apkaimes dārzniekiem un mazajiem ražotājiem, piemēram, ar zemes banku vai kopienas zemes trastu palīdzību; nodrošināt pašvaldības zemes pieejamību vietējai lauksaimnieciskajai ražošanai un atbalstīt integrāciju ar zemes izmantošanas un pilsētu attīstības plāniem un programmām.
- 24. Palīdzēt pakalpojumu sniegšanā pārtikas ražotājiem pilsētās un to tuvumā,** tai skaitā nodrošināt tehnisko apmācību un finansiālo palīdzību

(kredīti, tehnoloģijas, pārtikas drošība, tirgus pieejamība u.c.), lai veidotu daudzām paaudzēm paredzētu, ekonomiski dzīvotspējīgu pārtikas sistēmu ar tādiem ieguldījumiem kā pārtikas atkritumu komposts, patērētāju izmantotais daļēji tīrais ūdens, enerģija no atkritumiem u.c., vienlaikus nodrošinot, lai tie nekonkurē ar cilvēku patēriņu.

25. Atbalstīt īsās pārtikas ķēdes, ražotāju organizācijas, ražotāju un patērētāju tiešās sasaistes tīklus un platformas un citas tirgus sistēmas, integrējot pilsētas pārtikas sistēmas sociālo un ekonomisko infrastruktūru, kas sasaista pilsētu un lauku apgabalus. Šajā pasākumā varētu iekļaut pilsoniskās sabiedrības virzītas sociālās un solidaritātes ekonomikas iniciatīvas un alternatīvas tirgus sistēmas.

26. Uzlabot (notek-)ūdeņu apsaimniekošanu un atkārtotu izmantošanu lauksaimniecībā un pārtikas ražošanā ar politikas un programmu palīdzību, izmantojot iesaistīšanas pieeju.

Ieteicamās darbības: pārtikas apgāde un sadale

27. Novērtēt pārtikas plūsmas uz pilsētām un caur tām, lai nodrošinātu pieeju svaigai pārtikai, ko var atļauties trūcīgās, nepietiekami apkalpotās apkaimes, vienlaikus pievēršoties ilgtspējīgai transportēšanas un loģistikas plānošanai oglekļa izmešu samazināšanas nolūkā ar alternatīvu degvielu vai transportlīdzekļiem.

28. Atbalstīt uzlabotas pārtikas glabāšanas, pārstrādes, transportēšanas un sadales tehnoloģijas un infrastruktūru, kas sasaista piepilsētas un netālos lauku apvidus, lai nodrošinātu sezonas pārtikas patēriņu un samazinātu pārtikas nedrošumu, kā arī pārtikas un uzturvērtības zudumus un atkritumus, ar uzsvāri uz dažādotiem mazā un vidējā mēroga pārtikas uzņēmumiem visā vērtības ķēdē, kas var nodrošināt piedienīgu un stabilu nodarbinātību.

29. Izvērtēt, pārskatīt un/vai stiprināt pārtikas kontroles sistēmas, ieviešot vietējo pārtikas drošības likumdošanu un noteikumus, kas (1) garantē pārtikas ražotāju un piegādāju atbildīgumu visā pārtikas ķēdē, (2) likvidē tirgus pieejamības barjeras zemnieku saimniecībām un mazajiem ražotājiem, un (3) integrē pārtikas drošības, veselības un vides dimensijas.

30. Pārskatīt valsts iepirkuma un tirdzniecības politiku ar mērķi atvieglot pārtikas apgādi no īsajām ķēdēm, kas sasaista pilsētas, lai nodrošinātu veselīgas pārtikas apgādi, vienlaikus veicinot darba vietu pieejamību, veselīgus ražošanas apstākļus un ilgtspējīgu ražošanu visvairāk mazaizsargātajiem ražotājiem un patērētājiem, tā izmantojot valsts iepirkuma potenciālu, lai palīdzētu visiem cilvēkiem realizēt tiesības uz pārtiku.

- 31. Nodrošināt politikas un programmu atbalstu pašvaldību publiskajiem tirgiem** tai skaitā zemnieku tirgiem, neoficiāliem tirgiem, mazumtirdzniecības un vairumtirdzniecības tirgiem, restorāniem un citiem pārtikas izplatītājiem, atzīstot atšķirīgas pieejas izmantošanu tām pilsētām, kas strādā ar tirgus sistēmas privātajiem un attiecīgi valsts komponentiem.
- 32. Uzlabot un izvērst atbalstu ar tirgus sistēmām saistītajai infrastruktūrai**, kas sasaista pircējus pilsētās ar pilsētu, piepilsētu un lauku pārdevējiem, vienlaikus veidojot sociālo kohēziju un uzticēšanos, atbalstot kultūru apmaiņu un nodrošinot ilgtspējīgu iztiku, it sevišķi sievietēm un jaunajiem uzņēmējiem.
- 33. Atzīst neoficiālā sektora pienesumu** pilsētu pārtikas sistēmām (pārtikas apgādes, darba vietu radīšanas, vietējo diētu popularizēšanas un vides pārvaldības ziņā) un sniegt atbilstošu atbalstu un apmācību tādās jomās kā pārtikas drošība, ilgtspējīgas diētas, atkritumu novēršana un apsaimniekošana.

Ieteicamās darbības: pārtikas atkritumi

- 34. Sapulcēt pārtikas sistēmā darbojošās personas, lai izvērtētu un pārraudzītu pārtikas zudumu un atkritumu samazināšanu** visos pilsētas apgabalā pārtikas apgādes ķēdes posmos (ieskaitot ražošanu, pārstrādi, fasēšanu, drošu pārtikas sagatavošanu, prezentēšanu un pārvietošanu, atkārtotu izmantošanu un otrreizēju pārstrādi), un nodrošināt holistisku plānošanu un projektēšanu, caurskatāmību, pakļautību un politikas integrāciju.
- 35. Palielināt informētību par pārtikas zudumiem un atkritumiem** ar mērķtiecīgu pasākumu un kampaņu palīdzību, apzināt tādus mezgla punktus kā izglītības iestādes, mikrorajonu tirgi, firmas veikali un citas solidaritātes vai cirkulāras ekonomikas iniciatīvas.
- 36. Sadarboties ar privāto sektoru līdz ar pētniecības, izglītības un kopienas organizācijām**, lai izstrādātu un attiecīgi pārskatītu pašvaldību politikas un noteikumus (piemēram, procesus, kosmētiskos un klasifikācijas standartus, derīguma termiņus u.c.), lai novērstu atkritumus vai panāktu drošu pārtikas un iepakojuma apriti, izmantojot “bezatkritumu pārtikas” hierarhiju.
- 37. Taupīt pārtiku, atvieglējot drošas un barojošas pārtikas apriti un pārdali cilvēku patēriņam**, ja tas nepieciešams, kad pastāv zudumu, vērtības zaudējuma vai atkritumu risks ražošanā, izgatavošanā, mazumtirdzniecībā, ēdināšanā, vairumtirdzniecībā un viesmīlības jomā.